

МАЙКЪЛ СУОНУИК МЪДРОСТТА НА СТАРАТА ЗЕМЯ

Превод от английски: Христо Поцаков, 2000

chitanka.info

За Майкъл Суонуик периодът от 1997 г. насам е особено щастлив. Тогава той публикува новия си роман „Джаск Фауст“, който в течение на няколко седмици е №1 в класацията на „Ню Йоркър“. Непосредствено след това се появява и сборникът му с разкази, озаглавен „География на непознатите страни“, издаден от „Тайгърайс Прес“. Следват издания на „Тачион Прес“ отново с негови нови научнофантастични произведения. Въпреки това основният му успех и по-голяма част от творчеството му принадлежат на жанра „фентъзи“. Разбира се за тази антология сме подбрали един научнофантастичен разказ, който ни представя Суонуик във върховата си форма. Самият той го нарича „Джек Лондоновска история“, като поддържа появилата се напоследък тенденция сред писателите на научна фантастика, да се вглеждат в творчеството на по-ранните автори.

Макар и донякъде жесток, разказът на Суонуик още след първото си прочитане води до определени размисли. За първи път този разказ е публикуван в „Азимов сайънс фикшън“ и е един от малкото, които поддържат твърдата фантастика в противовес на заливащата ни вълна от всевъзможни видове фентъзита.

* * *

Джудит Превземащата Деня по една скромна преценка, беше най-добрата от нейния вид. Много други се бяха стремили да изяснят след човешкия начин на мислене и неколцина може би претендираха за примитивното овладяване на съществените му елементи, но тя сама бе стигнала до неговото разбиране — по-съвършено от на когото и да е жител на друг свят. Подобно разгадаване не се постигаше лесно. Човешкият разсъдък работи бавно при правене на обобщения и още по-бавно при интегриране на понятия. Дори при следчовешките индивиди липсва бърза схватливост. Простата истина трябва да бъде повтаряна често, за да се втълпи най-примитивното разбиране, което съвсем естествено и без усилия да достига до отдалечените в пространството деца на човечеството.

Джудит бе родена в Полюсен Звезден Град, където космическите совалки се спускаха през зоната на постоянно изчерпване, с оглед да се

избегне нанасянето на допълнителни щети на крехкия озонов слой, а детството ѝ се свързваше с яркото излъчване високо в простора. Макар и жена, тя смело избра пътя си — обърна гръб на собствения си скотски вид и успя да се пребори с по-висшата администрация — изглежда се дължеше на вродените ѝ качества.

Въпреки това, погледнато безпристрастно, тя беше в ролята на маймуна, която се опитва да мине за философ. Всичките ѝ работни размишления обаче не бяха обхванали същността на мъдростта на човечеството. Все пак Джудит принадлежеше към човешкия род и когато схващаше нещо, разбираше го по-дълбоко от следчовешките индивиди. Като канадка, тя можеше да прониква през древната и потайна мъдрост на нейната раса. Но когато такива мисли я достигаха, цивилизованият ѝ мозък често отказваше да ги следва.

От жена, която криеше презрението си към собствения си род би могло да се очаква повече. Тя наруга два прилични на тролове нингландера, които изпотени си прокарваха път, като изсичаха сочните преплетени клони на „кудзу“ и после ги хвърляха пред себе си. Ругатните се изсипаха с цялата сила на бича на езика ѝ.

— Недоразвити копелдашки свине! — редеше злобно тя. — Наследствени дегенерати! Ако някога отново поискате да се върнете в къщи, за да тормозите кучетата или сестричките си, ще ви пострадат гърбините!

Най-голямото от съществата се обърна и я изгледа с гневен блясък в очите си, същевременно ставите на пръстите му побеляха върху дръжката на мачетето. Тя само се ухили без чувство за хумор и потупа кобура на нейния АНКХ. Такова оръжие рядко се разрешаваше за ползване от хората. Неговото притежание беше белег на голямото уважение, с което Джудит разполагаше.

Гадът поднови прекъснатата си работа.

Бе дълбока зима и широките ленти на джунглата по средноатлантическото крайбрежие можеха да се прекосят. Беше възможно, но с добър водач, а тя бе от най-добрите. Успя да доведе живи членовете на групата до Летящите Хълмове на Южна Пенсилвания, а това не беше по силите на всеки. Нейният клиент бе пристигнал за да търси легендарната „камбана на свободата“. Същото безрезултатно бяха опитали и много други преди него. Не вярваше, че той някога ще я намери, но не я беше грижа за това. Джудит се

грижеше само за тяхното оцеляване. Така че тя наруга и подгони дивите нингландери пред себе си, докато те накрая почистиха лозите сред сечището.

За момент тримата бяха застинали неподвижно, втренчени в храстите и туфите от трева, покрили основите на сгради, които вероятно някога са били фабрика, къщи на работници, бензиностанции, мелници или търговски центрове... Даже линията на хоризонта беше неравна, а от всеки неясен блок лъхаше тайна.

Беше почти пладнe, а те трябваше да вървят до залез слънце.

Джудит плъзна „очилата“ си и сканира сивите небеса в търсене на навигационен сателит. Тя намери три радарни маяка с вътрешния обхват. Устройството прие техните входни данни и определи позицията им — намираха се на около сто мили от Филаделфия, бяха изминали по-голямо разстояние отколкото тя очакваше. Емпатичната функция определи разположението на нейната група: трима, включващи нея, още двама и други двама нанизани на около миля по средата на пътя.

Наистина имаше голяма грешка.

— Заемете се с палатките — нареди тя, оставяйки очилата да се смъкнат на шията ѝ — Стойте по-далече от храната.

Нингландерите смъкнаха раниците си. Един от тях издигна над главата си охладителния стик, като копие и после го тръшна на земята. Струя от студен въздух бързо се понесе над тях и неговите устни се свиха от удоволствие, разкривайки счупените му жълти зъби.

Тя знаеше, че ако се забави, нямаше отново да застане с лице към потискащата горещина на джунглата. Затова обръщайки се, закрачи по пътя откъдето беше дошла. При нейното доближаване, плъховете се разпръсваха и изчезнаха в зелените сенки.

Първият от групата на който се натъкна бе Хари Работещия-за-Смъртта. Лицето му беше бледно и той трепереше неконтролирано. Но продължаваше да върви, тъй като ако спре, означаваше да загине. Джудит се съмняваше дали той щеше да оживее след краткото пътешествие. Беше хванал нещо след тяхното бедствено изтърсване в Худзон. В съдържанието на медицинската чанта имаше достатъчно опии, които да облекчат страданието му, но тя не му ги предложи.

Не можеше да го направи и на себе си.

На половин миля по-нататък срещу нея идваха Лиза Детето-на-Презрението и Мария Триумфа-на-Волята, бърборейки и смеейки се

пomeжду си. Когато я видяха, те спряха да се движат. Джудит повдигна във въздуха собствения си АНКХ и го разтърси, така че те усетиха как неговата аура прободe нервните им системи.

— Къде е човекът от другия свят? — едва сдържа тя гнева си. — Вие сте го изпуснали и на всичко отгоре се СМЕЕТЕ. Мислите ли че ще минете безнаказано? Вие сте глупачки, ако разсъждавате така!

— Звездният мъж знаеше, че може да ни изложи на опасности, затова поиска да го оставим отзад — задърдори Лиза.

Джудит, тя и Мария не бяха заразени с Южните гени, тъй като бяха канадки. И двете бяха наети поради интелигентността, която притежаваха — ниска категория на животинска хитрост способна да ги направи опасни, когато положението ставаше напечено.

— Той настоя! — продължи да се оправдава Лиза.

— Беше много благородно от негова страна — каза лицемерно Мария.

— Ще ви кажа нещо за да бъда също благородна, ако веднага не се обърнете и не ме поведете обратно към мястото където сте го оставили — заяви Джудит и пхна в кобура си своя АНКХ, но не го закопча. — Веднага! — нареди тя и под ударите на пестниците си ги принуди да тръгнат по оставените следи. След това ги подгони пред себе си като псета, каквито всъщност бяха те.

Жителят на другия свят лежеше в бурените, където бе паднал, единият му крак бе извит в някакъв произволен ъгъл. Вещите му, които Джудит беше взела заедно с него бяха разхвърляни из храстите.

Дрехите му бяха раздърпани, мрежата се беше измъкнала от яката му. Но колкото и да бе слаб, той се усмихна след като я видя.

— Знаех, че ще се върнеш за мен — плясна с ръце в жест на пълно доверие. — Така че внимавах да не правя излишни движения. Счупената кост трябва да се намести. Сигурен съм, че това влиза в рамките на твоите способности.

— Все още не искам да изгубя клиента си — отвърна Джудит и внимателно развърза шината му.

Следчовеците прекарваха толкова много от времето си в среда с микрогравитация, че бяха изгубили здравината на своите прародители и костите им се чупеха лесно. Докато тя намести бедрената кост и я привърза към шината с парчета найлонова корда, той не издаде звук. Неговият вид бе в състояние да упражнява съзнателен контрол върху

производството на ендорфини в мозъка. След това провери шията му за белези и синини, накрая напъха мрежата в яката му.

— Бъди по внимателен с нея — отбеляза тя — Тук е пълно с отвратителни болести, които при нас са изчезнали.

— Имунната ми система е по-силна отколкото предполагаш. Ако и останалата част от мен беше така здрава, нямаше да има нужда да се връщаш.

Като правило, тя харесваше следчовешките жени повече от техните мъже. Мъжката част ѝ наподобяваше парникови цветя — тя витаеше във въздуха, пълна с фантазии за разработки. Красотата на мъжете бе красота на статуи, изработени с характерни остри черти на лицето и предизвикващи студенина. При все това, този жител на друг свят не изглеждаше като тях. Погледът му беше директен и изглеждаше толкова твърд и откровен, колкото на техните жени.

— Докато лежах тук, аз се молах за спасяването на групата.

„Какво ли имаше предвид, за Бога“ — помисли тя. После видя как за малко очите му неволно се повдигнаха към облаците и сателитите над тях. Така както хората се нуждаеха от машини, следчовеците можеха да бъдат снабдени с прецизно приспособени нервни импланти.

— Те няма да се обърнат надолу — каза Джудит.

Знаеше го като факт. Майка ѝ, Елен Родената-по-Този-Начин, проядена от гангрена, проклинайки църковните настоятели, бе умряла в джунглите на Уисконсин.

— Да, разбира се, един живот е нищо в сравнение със здравето на цяла планета — изкриви той устата си в гримаса. — Но признавам, че бях изкушен.

— Поставете го на носилката — нареди тя на жените. — Носете го внимателно. Ако повторите това отново, ще ви убия — завърши тя на квебекски диалект, какъвто клиентът ѝ сигурно не знаеше.

Тя изостана назад, позволявайки на останалите да се изгубят от погледа ѝ, така че вече можеше да мисли спокойно. На теория беше възможно поддържането на целостта на групата. На практика двете жени не бяха в състояние да се грижат и за чужденеца и за останалите хора. Ако не беше с нингланделите, те дори не биха работили. И тъй като до края на зимата оставаха малко дни, най-важното бе да побързат.

Някъде напред, неочаквано се разнесе силния смях на двете жени, а после настъпи тишина.

„Досадно“ — помисли Джудит, пристъпвайки бавно. Те бяха забравили за нея и за нейния АНКХ и почти бяха за завиждане. След случката в Худзон не ѝ беше до смях, отговорността тежеше на раменете ѝ.

Според нейните „очила“, във Филаделфия се намираше продоволствен склад. Можеха да се върнат там и да попълнят провизиите си.

Палатките в откритото пространство изглеждаха като лъскави гъби. В една от тях лежеше Работещия-за-Смъртта. Жените заедно с мъжете се бяха отдалечили от храсталаците. Дори и при тази безбожна влага и горещина, те бяха неспособни и несклонни да обуздаят животинските си страсти.

Джудит стоеше навън с жителя на другия свят, охладителния стик работеше на краен предел и беше на ръба на възможностите си за преодоляване на следобедната жегата. За да го предизвика към разговор, тя го попита:

— За какво дойде на Земята? Тук няма нищо, за което да си струва да се измъчваш. Ако бях на твоето място, отдавна да съм си тръгнала обратно.

Чужденецът дълго се бори със себе си докато превъзмогне чувството си за превъзходство, за да се изрази с понятни за нея термини. Накрая каза:

— Имам размисли относно еволюцията. Нещата не се развиват от по-нисък стадий към по-висок, както са вярвали древните с техните диаграми започващи с риби, които пълзят по земята и после прогресирали до млекопитаещи, човекоподобни маймуни, неандерталци и накрая човека. Маймуната не може да живее в океана. Човешкото същество не скача по дърветата. Каквото и да е, то вирее във собствената си ниша.

— Сега да разгледаме човечеството — продължи той. — Нашата околна среда е изцяло изкуствена — плувачи градове, марсиански подземия, венериански мехури. Такова обитаване изисква социална интеграция и висок ред. Възможно е човекът да оцелее в такава среда, но няма да преуспее. Нашето обкръжение е определимо само от себе си и вътре в него ние представляваме апогея на еволюцията.

Докато говореше, ръцете му потръпваха със сдържан порив да разшири и поясни значението на думите си, чрез вторичния емоционален език на чужденците, прилаган заедно с обикновения говор. Разбира се мислеше, че тя не схваща лесно жестовете му, но дори и да имаше минималната за това податливост, Джудит не би могла да го осведоми. Затова продължи:

— Сега представи си живот с повече от човешката сила и по-велик от човешкия интелект. Толкова същества биха били в неблагоприятно положение в следчовешката околна среда! Тя би могла да се превърне в един еволюционно смъртен край. Как тя самата би се чувствувала, какво би направила и какво не.

— Как намираш всичко казано от теб?

— Искам да намеря собствената си мярка, не като продукт на една околна среда която се грижи за моята издръжливост и разглезва слабостите ми. Искам да открия какво представлявам в естествено състояние.

— Тук няма да намериш такова, ние живеем в последиците му.

— Да — съгласи се той. — Естественото състояние е изгубено, разтрошено като черупка на яйце. Дори ако някога открием начин да го възвърнем, да съберем парчетата му и да ги залепим в едно цяло, това няма за дълго да бъде естествено. И все пак трябва да решим да направим нещо, за да го запазим и поддържаме като градина. Ще бъде само разширяване на нашата култура.

— Природата е мъртва — отбеляза Джудит, беше възприела този възглед от други следчовеци.

Зъбите му проблеснаха със задоволство от нейното бързо схващане на нещата.

— Разбира се — отново се съгласи. — Дори извън Земята, където условията са по-екстремни, ефектите ѝ са неми за технологията. Подозирам, че природата може да съществува само там, където нашата всичко изяждаща култура все още не е достигната. Все още... тук, на Земята, има региони където всички най-прости технологии са забравени и все още е възможно да се почувствува болка и смърт... Това е толкова близо до автентичното състояние, което би могло да бъде достигнато. Тук можеш да докоснеш миналото, век след век и под всичко това стои здравината на почвата — наведе се той и поглади земята, а ръцете му неволно подскочиха. — Това е така трудно

— казват те, този език е така недодялан. Самият аз се страхувам, че не съм се изразил много добре.

Той се усмихна извинително и Джудит забеляза колко изчерпан изглежда. Но все пак не се стърпя да попита:

— Какво е то, за да мисля като теб?

Това беше въпрос, която тя много пъти бе задавала на много следчовеци. Беше получила много отговори, но нито един от тях не беше подобен на друг.

Лицето на чужденеца онемя, но накрая той каза:

— Лао-тзъ го е изразил най добре: „Начинът, по който може да се назове, не е най-верният. Името, което би могло да се изговори не е вечно“. Висшата мисъл е неизразима, тя е тайна, която може да бъде изпитана, но никога обяснена.

Ръцете и раменете му се раздвижиха с жест, който би следва да се развие в „свиване на рамене“. Умората му бе очевидна.

— Ти се нуждаеш от почивка — каза тя. — Позволи ми да ти помогна да влезеш в палатката.

— Прескъпа Джудит. Какво бих правил без теб?

Макар и леко, тя се изчерви.

При следващия залез, макар и скоро поправени, техните карти се оказаха непълни. Неправдоподобно назованата Скукл Ривър блуждаеше, отклонявайки се в блата, които топографските функции на техните очила не отличаваха от твърда почва. Две нощи групата се бореше с южната посока, отклонявайки се и връщайки се на запад, и много пъти Джудит би била напълно изгубена без сателитната навигация.

Тогава започна да вали дъжд.

Не им оставаше друг избор, освен да оставят чужденеца отзад. И той и Хари Работещия-за-Смъртта не бяха в състояние да пътуват при такива условия. Джудит остави грижата за двамата на Мария и Лиза. След няколко предупредителни думи, тя им остави чифт очила, даде указания как да направят лагер и колкото се може по-скоро да я последват, след като дъжда спре.

— Защо ни третираш като кучета? — попита я един нингландер след като отново тръгнаха. Дъждът се стичаше по пластмасовото му пончо.

— Защото не сте по-добри от тях.

— Аз съм едър и добре сложен — надутото произнесе той. — Имам фини мустаци и мога да ти дам много организми.

Другарят му се правеше, че не слуша, но за Джудит бе очевидно — и двамата имаха животински наклонности, независимо от това дали щяха да я съблазнят или не.

— Не и без моето участие — заяви вторият и обиден потупа кръста си, от където се разлетяха капки. — Аз съм мъж колкото който и да е канадец.

— Да — съгласи се тя. — За нещастие е истина.

Когато накрая дъждът спря, Джудит беше издигнала малка купчинка, която в топографската си идентификация щеше да представлява част от предпланините на Уелш. Извън тях се намираше обширно пространство, сред което стояха разпръснати буренясалите развалини на град от двайсет и първи век. Според нейния опит всички изчезнали градове си приличаха и никога не я беше грижа, че не е забелязала някой по-различен от останалите и не е имала информация за името му.

— Заемайте се с палатките! — нареди тя на нингландерите и те смъкнаха раниците си.

След това лениво постави „очилата“ си, за да се увери, че Мария и Лиза са направили лагер — така, както бяха инструктирани.

И изфуча от яд.

„Очилата“, които Джудит им бе оставила, висяха безполезни на вертикалната рейка на една от палатките. Двете жени изглежда не искаха и да знаят за тях, тъй като те ги заробваха, но чрез сателита отгоре, тя можеше да шпионира действията им в лагера, което и направи по обратния път.

Когато пристигна, тя ги завари седнали до техния охладителен стик, заобиколени от разхвърляните опаковки на половината от храната на групата и всичките й налични наркотици. Стикът беше включен на най-силна степен, тревата около него се бе покрила със скреж. По горната му част се беше събрал пласт от пепел с дебелина около инч.

Хари Работещия-за-Смъртта лежеше на земята, в близост до жените, които се хилеха смахнато, а лицето му бе замръзнало. Беше мъртъв.

Отстрани на кръга, частично видим през очилата лежеше чужденецът, все още привързан с колани за носилката. Той се кикотеше и пееше нещо сам на себе си. Жените се бяха показали щедри към него по отношение на наркотиците.

— Патетично хилав — каза Детето-на-Презрението, обръщайки се към него. — Не зная защо не си се удавил в дъжда, но смятам да те оставя извън топлото докато умреш, а после възнамерявам да се изпия на тялото ти.

— Нямам намерение да чакам — изперчи се Триумфа-на-Волята и се опита да стане, но не можа. — Веднага — веднага да го направим!

Когато Джудит влезе в очертаванията на лагера, крясъците и кикотенето замлъкнаха. Нингландерите спряха зад нея и отправиха несигурни погледи към жените и това, което се намираше зад тях. Въпреки простите им възприятия, изглеждаха шокирани от видяното.

Джудит отиде при чужденеца и му удари здрав шамар, за да привлече вниманието му. Той се втрени смутено в превръзката, която повдигаше към лицето му.

— Това е детоксификатор, предназначен да премахне дрогата от телесната ти система. За нещастие, като вторичен ефект, той ще намали собственото ти производство на ендофрини. Страхувам се, че от това ще изпиташ болка.

Тя постави превръзката на ръката му и се обърна към нингландерите:

— Повдигнете го, аз ще бъда с вас.

Те се подчиниха. Когато ефекта на детоксификатора настъпи, чужденецът извика, но после се успокои. Джудит се обърна към предателките:

— Вие избрахте неподчинението. Много добре. Сега трябва да използвам допълнителен специалитет.

Тя извади своя АНКХ.

— Какво можехме да направим? — стисна гневно юмруци Детето-на-Презрението. — Половин дажби, а твоят галеник да изядва целите. Ние да работим до смърт за да го носим. Ти мислиш, че аз съм ГЛУПАВА. Аз не съм толкова глупава и зная какво искаш да правиш с него.

— Той е клиент. Плаща си сметките.

— Какво представляваш за него освен една отвратителна малка маймунка? Той по-скоро би чукал крава, отколкото теб.

— Крава! — разтресе се от смях Триумфа-на-Волята. — Шибана крава! Мууу! — развика се тя.

— Ти знаеш ли защо небесните хора имат влечение към такива като теб и мен? — блеснаха очите на Детето-на-Презрението. — Жена мръсница. Понякога те идват в колибите извън Полюсен Звезден Град, за да хванат нещо добро и мръсно. Но след това винаги се измиват и се връщат към красивите си предишни навици. Пет минути след като някой от тях е излетял обратно в небето, няма дори да си спомни името ти.

— Мууу! Мууу!

— Вие не можете да ме разгневите — каза Джудит. — Защото сте само животни.

— Аз не съм животно! — разтърси юмрук към нея Детето-на-Презрението. — Отказвам да бъда третирана като такова.

— Никой не може да обвини някое животно, че то е такова. Но никой не се доверява на животно, което е доказало, че на него не може да се разчита. Изберете си едното от двете.

— Ако аз съм животно, тогава какво си ти, по дяволите? — почервения от бяс лицето на жената, докато лицето на приятелката ѝ остана наведено към земята.

— Животните — каза твърдо през зъби Джудит — трябва да се убиват без емоции.

И тя стреля два пъти.

Джудит не се надяваше да се върне пеша в Канада с така отслабналата си група. Наоколо се намираха множество развалини, те бяха истински резервоари на химически отрови, останали от дните, когато хората управляваха Земята. Ако тя нагласеше нейния АНКХ на най-опасната му степен, можеше да предизвика сияние, което да приведе в действие стотици аларми в Полюсен Звезден град и тогава управляващите щяха да пристигнат, за да я задържат. Разбира се, щеше да бъде хвърлена в затвора, но клиентът ѝ щеше да остане жив.

Изведнъж Джудит дочу бумтене на двигател.

Високо в небето се появи силна светлина — толкова ярка, че ореолът ѝ бе обкръжен от непрогледна чернота. Тя вдигна ръка, за да намали интензивността ѝ и в центъра на блясъка забеляза малко тъмно петънце. Беше совалка, спускаща се от орбита.

Джудит се затича чупейки клоните на храсталака — толкова бързо, колкото можеше. След няколко кошмарни минути изкачи малко възвишение и намери нингландерите с чужденеца, помежду им. Те очакваха мекото приземяване на близката поляна, а съоръженията с които си пробиваха път сияеха в околната растителност.

— Ти ли повика това? — обвини тя чужденеца.

Той обърна погледа си нагоре с изпълнени със сълзи очи. Детоксификатора го държеше в състояние на безжалостна яснота, със собствената му болка и без концентрация на мислите му.

— Да, аз го направих — потвърди той.

Гласът му звучеше сякаш отдалече, вниманието му бе насочено навътре, към имплантираната в него неврална схема, която му позволяваше да се свързва с екипажа на кораба.

— Болката — изрече чужденецът. — Не може да си представиш какво представлява и как се чувства.

Лъжите на човешкия живот бучаха в ушите на Джудит. Майка ѝ беше умряла поради липса на подкрепа, която идва при такова човешко мислене.

— Току-що убих две жени.

— Така ли? — отвърна той погледа си. — Сигурен съм, че си имала добри причини да го направиш. Ще го нанесе в списъка, като нещастен случай — ръцете му се раздвижиха несъзнателно и добави: — Нека бъде нещо съвсем НЕСЪЩЕСТВЕНО.

Страничният шлюз на совалката се отвори. Тънки фигури с бели медицински чантички на коланите си заслизаха от него. Чужденецът се смееше през сълзи, протегна ръце и ги прегърна за добре дошли.

Джудит се отдръпна назад в сянката на нейната неизвестност. Сега тя бе само една местна туземка.

Две жени са умрели.

И причините за убийството им се свеждат до никакви или почти до такива.

Тя отметна глава назад и се усмихна без всякаква сдържаност. В този момент Джудит Превземащата-Деня беше толкова напълно будна,

колкото който и да е от някой извънземен народ — крачещ по лишена от въздух планета, работещ за просперитета и неразбираемото си обитаване на дълбокия космос... В този момент който и да е, би забелязал, че тя не изглежда напълно като човек.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.